

L'APARENT LLIURE ALBIR
CÒSMIC NO ÉS TALDavid Bueno
i TorrensProfessor i investigador de genètica
de la Universitat de Barcelona

Seny, rauxa i lliure albir

Fins fa pocs dies estàvem convençuts que la nostra existència era deguda a un aleatori caprici celestial. Es deia que l'eclosió de la gran varietat de mamífers actuals fou una conseqüència directa de l'extinció dels dinosaures, deguda a l'impacte catastròfic d'un asteroide. Un treball publicat a *Nature* a finals de març ha donat un nou caire a la situació, i m'ha suggerit paral·lelismes amb algunes qüestions polítiques i socials actuals.

ACTUALMENT ES CONEIXEN 4.554 ESPÈCIES de mamífers que es classifiquen en 40 ordres. El treball esmentat ha unificat llur genealogia, que fins ara era fragmentària i parcial, comparant gens de quasi totes aquestes espècies, i ha permès inferir el temps que fa que van divergir a partir dels avantpassats comuns. La dada més destacada és que, contràriament al que es pensava, aquests 40 ordres no van aparèixer després de l'extinció dels dinosaures, sinó que ja existien 30 milions d'anys abans. I la gran diversificació d'espècies a partir d'aquests 40 ordres es va iniciar 15 milions d'anys més tard, coincidint amb un augment global de les temperatures. Per tant, la puixança dels mamífers va ser deguda principalment a la constant i silenciosa tasca de l'evolució, al seny de la natura, que va aprofitar el moment que li va resultar més òptim per manifestar-se, no pas a una rauxa catastròfica atribuïble a l'aparent lliure albir del cosmos. És a dir, que aquesta rauxa còsmica no va propiciar la gran varietat de grups actuals de mamífers, però molt probablement va permetre que els dinosaures no interferissin en el seu desenvolupament posterior.

RESPECTE A L'APARENT LLIURE ALBIR CÒSMIC, cal dir que no és aital, atès que tots els elements de l'univers es mouen seguint unes lleis físiques contundents. I les persones, ¿disposem de lliure albir, o és només una fallàcia dels sentits i ens movem seguint unes lleis de comportament tan fixes com les còsmiques? William James, un filòsof americà del segle XIX, va dir que "la salsa i l'emoció de la vida provenen de la nostra idea que les coses es decideixen en un moment donat, i que no són pas el repicar monòton d'una cadena que es va forjar fa innumerables segles". Però el cert és que tant l'evolució com els humans que n'hem sorgit repiquem de forma monòtona.

HI HA ESTUDIS SOBRE LA CAPACITAT DE LLIURE ALBIR de les persones que indiquen que, mig segon abans que una persona sigui conscient de l'acció que està a punt de realitzar, a les neurones del seu cervell ja

FRANK JENSEN

“Ens cal sobretot seny, però també aprofitar la rauxa, com sàviament fa la natura, i no deixar que les sentències que a força d'imposició duem gravades al subconscient mutilin el nostre lliure albir”

es produeixen els senyals elèctrics associats a aquesta acció, fet que suggereix que la sensació que prenem la decisió de forma conscient és il·lusòria. La decisió la pren el nostre subconscient basant-se en els instints biològics arrelats al cervell, els quals passen pel filtre inconscient de l'experiència pròpia de cadascú. De fet, segons indiquen uns altres experiments que combinen neurobiologia i psicologia, l'únic que podem fer en el pla conscient és vetar les accions empreses pel nostre subconscient. Aquesta capacitat de veto s'ha relacionat, per exemple, amb els manaments més bàsics de les religions, ordres directes que afecten determinades accions, les quals queden profundament gravades en la nostra ment.

JA FA MOLT TEMPS QUE AL NOSTRE PAÍS VIVIM immersos en un grapat d'aparents contradiccions polítiques i socials, en el legítim esforç de trobar un encaix satisfactori amb els nostres veïns, que oscil·len de les estridències arrauxades al repicar monòton del treball silenciós, constant i assenyat, i que motiven un bon nombre d'articles dels companys d'aquesta secció. ¿Fins a quin punt aquestes contradiccions no són res més que el reflex del veto infligit per un grapat de sentències directes profundament arrelades a la nostra ment després de generacions de sentir-nos dir, despietadament i amb menyspreu, "no sou una nació", "no podeu ser independents", o "heu de canviar de llengua a voluntat de l'interlocutor"?

PER ALS MAMÍFERS, ELS DINOSAURES NO VAN SER cap fre a l'hora d'assolir la diversitat de grups actuals. Ho van aconseguir amb l'evolució silenciosa consubstancial als éssers vius. De la mateixa manera, l'únic fre que tenim som nosaltres mateixos, que ens deixem portar cegament per les respostes condicionades del nostre cervell. Els mamífers no es van quedar quietos a pesar dels dinosaures (òbviament aquesta frase és retòrica, que ningú la prengui al peu de la lletra). També nosaltres hem de continuar silenciosament però sense defallir la nostra pròpia evolució social, cultural, econòmica i nacional, consubstancial a qualsevol poble. I si es produeix un fet sobtat i arrauxat però no per això imprevisible, com ara una retallada que humiliï encara més el nostre devaluat Estatut, cal aprofitar-lo per fer un desacomplexat salt endavant. Per no extingir-nos com a poble ens cal sobretot seny, però també aprofitar la rauxa, com sàviament fa la natura, i no deixar que les sentències que a força d'imposició duem gravades al subconscient mutilin el nostre lliure albir.

VOLTA D'HORIZÓ

Filipines: urnes amb violència

J.J. Navarro
Arisa

Hi ha llocs del món on el dia de les eleccions no és pas una bassa d'oli i no té gran cosa de festa democràtica.

A Filipines, on les eleccions se celebren avui, és una jornada de violència. En les darreres eleccions del 2004 hi va haver més de 150 morts, i tot i que enguany només n'hi ha hagut la meitat, les autoritats s'esperen una cloenda de campanya sagnant, perquè els darrers dies abans dels comicis i immediatament després hi ha més incidents que al començament de la campanya.

A Filipines, el procés electoral és remarcablement violent, i això es deu al caràcter feudal que té la política a molts indrets de l'immens arxipèlag, a la corrupció extensiva que regna en algunes regions i a la pervivència dels exèrcits privats al servei d'alguns líders polítics. Això apunta cap a un altre greu problema filipí: l'enorme abundància d'armes en mans privades. Des que va començar l'actual campanya política, han estat confiscades més de 1.700 armes de foc, i més de 2.000 persones han estat detingudes per violar la legislació sobre armes.

Generalment, la violència s'intensifica en les eleccions locals (com les que es fan avui), en les quals gairebé 87.000 candidats competeixen per uns 17.000 càrrecs. La violència electoral endèmica de Filipines posa de manifest la tensió social i les mancances de la democràcia en aquell país. Abans de començar la campanya, la presidenta del país, Gloria Macapagal Arroyo, va fer una crida pública a la pau i el civisme, però serà difícil desterrar la violència que acompanya el procés electoral filipí sense una reforma social profunda, acompanyada d'un canvi de mentalitat cívica. De moment, es fa difícil saber si els comicis filipins d'avui seran una premonició o un substitutiu de la guerra civil.

LLIBRES GRATUÏTS

Teresa Pàmies

Escriptora

Electoralisme positiu

La senyora María Luisa Pérez, en carta publicada a la Bústia del 3 de maig, discrepa dels que titllen d'electoralista l'acord de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet sobre la gratuïtat dels llibres de text i material curricular per als 12.500 alumnes d'entre 3 i 16 anys a partir del curs 2007-2008. La signant res-

pecta les opinions contràries a l'acord però puntualitza: "Com a mare colomenca, tant me fa com s'etiqueta aquesta decisió. Finalment –i és el que compta– l'Ajuntament de la meua ciutat ha pres una decisió que ajuda directament les economies familiars". La reflexió és de sentit comú i revela que a la tàctica malè-

vola d'alguns assessors de campanya se li veu el llautó, subestima la capacitat dels electors a elegir amb criteri propi un candidat o un altre a desgrat de l'etiqueta que li pengin els rivals. La mare colomenca ho té clar i, sigui quin sigui el resultat dels comicis del 27 de maig a la seva ciutat, ella se sentirà amb autoritat moral per re-

clamar l'aplicació de les mesures acordades en cas que fos un truc electoralista. Correspon a la ciutadania fer ús del seu dret i deure a opinar sobre el contingut de les decisions institucionals que l'afecten. En aquest sentit, la carta de la lectora de l'AVUI és pertinent i oportuna en un context preelectoral de tan baix ni-

vell polític, mancat d'arguments per defensar o criticar programes d'un partit o l'altre. S'utilitza el procés d'intencions del rival com es fa amb els ajuntaments –el de Santa Coloma no és l'únic– que han pres una decisió que "ajuda les economies familiars". Tant de bo aquest tipus d'electoralisme fos general i no excepcional.